Justitieutskottets betänkande

1978/79:37

med anledning av propositionen 1978/79:186 om ändring i lagen (1886:84 s. 14) angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada jämte motion

Propositionen

I propositionen 1978/79:186 har regeringen (justitiedepartementet) föreslagit riksdagen att anta följande

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1886:84 s. 14) angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1886:84 s. 14) angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada[1]

dels att i 3 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "Regeringen",
dels att 1 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 §
Vill utländsk *man, evad han är här i landet bosatt eller icke, hos svensk domstol kära till svensk man,* åligger det käranden att, om svaranden sådant yrkar, till denne avlämna löftesskrift av två vederhäftige, inom landet bosatte svenske män, de där borga en för bägge och bägge för en såsom för egen skuld för den kostnad och skada, som käranden genom laga kraft ägande beslut i rättegången kan kännas skyldig att gälda svaranden, eller ock ställa annan säkerhet härför. Ej må dock sådant yrkande	Vill utländsk *medborgare, som ej är bosatt här i landet, eller utländsk juridisk person väcka talan vid svensk domstol mot svensk medborgare eller svensk juridisk person,* åligger det käranden att, om svaranden sådant yrkar, till denne avlämna löftesskrift av två vederhäftige, inom landet bosatte svenske män, de där borga en för bägge och bägge för en såsom för egen skuld för den kostnad och skada, som käranden genom laga kraft ägande beslut i rättegången kan kännas skyldig att gälda svaranden,

[1] Senaste lydelse av 3 § 1956:231.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
framställas senare än vid första rättegångstillfälle, då svaranden tillständeskommer; och må ej heller sådan borgen eller säkerhet fordras, där *utlänningens* talan innefattar allenast genstämning eller grundas å växel eller äger rum i följd av offentlig stämning, som av domstol eller domare utfärdats.	eller ock ställa annan säkerhet härför. Ej må dock sådant yrkande framställas senare än vid första rättegångstillfälle, då svaranden tillständeskommer; och må ej heller sådan borgen eller säkerhet fordras, där *kärandens* talan innefattar allenast genstämning eller grundas å växel eller äger rum i följd av offentlig stämning, som av domstol eller domare utfärdats.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979. Säkerhet som har ställts dessförinnan skall alltjämt bestå.

Motionen

I motionen 1978/79:2441 av Gunilla André (c) och Anne-Marie Gustafsson (c) hemställs dels att riksdagen beslutar om sådan ändring av lagen (1886:84 s. 14) angående skyldighet för utländsk *man* att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk *man* ställa borgen för kostnad eller skada, att i 1 § föreskriven löftesskrift kan avgivas även av "vederhäftig kvinna" (yrkande 1), dels att riksdagen även i övrigt beslutar om sådana ändringar av lagen och dess rubrik att den kommer att omfatta kvinnor, såväl utländska som inländska (yrkande 2).

Utskottet

I propositionen föreslås smärre ändringar i lagen (1886:84 s. 14) angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada.

Enligt lagen, som upptar tre paragrafer, är utländsk medborgare som väcker talan mot svensk medborgare vid domstol här i landet i princip skyldig att ställa säkerhet för de rättegångskostnader som käranden kan bli ålagd att betala till svaranden. Skyldigheten att ställa säkerhet är beroende av att svaranden yrkar att säkerhet ställs. Skyldigheten har i lagtexten angivits som ett åliggande för käranden "att om svaranden sådant yrkar, till denne avlämna löftesskrift av två vederhäftige, inom landet bosatte svenske män, de där borga en för bägge och bägge för en såsom för egen skuld för den kostnad och skada, som käranden genom laga kraft ägande beslut i rättegången kan kännas skyldig att gälda svaranden, eller ock ställa annan säkerhet härför".

Skyldigheten att ställa säkerhet gäller oavsett om käranden är bosatt här i landet eller inte men kan upphävas genom överenskommelse med främmande stat. Sådana överenskommelser har också träffats i betydande utsträckning.

I propositionen föreslås att lagen ändras på det sättet att utländska medborgare som har hemvist i Sverige inte längre skall vara skyldiga att ställa säkerhet. Dessutom föreslås en ändring i förtydligande syfte samt utbyte av ordet "Konungen" mot "Regeringen".

I motionen 2441 yrkas att lagen ändras också på det sättet att sådan löftesskrift som anges i lagen kan avges även av "vederhäftig kvinna" samt att lagens rubrik och lagen i övrigt kommer att omfatta kvinnor, såväl utländska som inländska. Motionärerna uttalar i motionen att sådana ändringar torde stå i god överensstämmelse med de principer som hävdats i den nyligen avlämnade propositionen 1978/79:175 med förslag till lag om jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet, m. m.

Utskottet ansluter sig till uppfattningen i propositionen att anknytningen till medborgarskapet, när det gäller att ställa säkerhet, torde avspegla förhållandena under en äldre tid, då rörligheten mellan länderna var mindre och medborgarskapet i större utsträckning anknöt till bosättningslandet. Önskemålet att i angivet hänseende jämställa utlänska medborgare som har hemvist i Sverige med svenska medborgare bör därför tillgodoses.

Även lagens föreskrift att löftesskrift, dvs. borgensförbindelse, skall avlämnas av två vederhäftiga svenska män återspeglar en äldre tids förhållanden. Att lagen i dag avser såväl kvinnor som män är emellertid ställt utom varje tvivel. Från sakliga utgångspunkter saknas därför anledning till åtgärder till följd av motionen.

Med anledning av det språkbruk som använts i lagtexten och som föranlett motionsyrkandet har utskottet särskilt uppmärksammat den språkliga utformningen över huvud taget av ifrågavarande lagförslag. Lagtexten, som endast obetydligt ändrats sedan tillkomsten år 1886, är ålderdomlig och svårläst. Den torde för många människor vara åtminstone delvis obegriplig.

Det förslag till ändring av lagen som läggs fram i propositionen har utformats enligt centralt utfärdade regler och anvisningar för författningsskrivning som gällt under lång tid och som inneburit att man vid ändringar eller tillägg i författningar skall använda ett språk, som anknyter till författningen i övrigt. På senare tid har emellertid kritik riktats mot dessa "konserverande" ändringsregler liksom mot språket i författningarna över huvud taget. I följd härav har språkreglerna setts över av statsrådsberedningens språkexperter. I anslutning härtill har inom statsrådsberedningen upprättats en PM betecknad Några riktlinjer för författningsspråket. I promemorian, som är dagtecknad den 1 mars 1979, uttalas bl. a. följande:

Man bör i fortsättningen inte vara främmande för tanken att arbeta om äldre författningar av enbart språkliga skäl. Detta kan emellertid, bl. a. på grund av tidsbrist, ske bara i ganska begränsad omfattning. Däremot bör man alltid ta tillfället i akt att modernisera en äldre författning språkligt, när man skall göra en saklig ändring i den. För detta moderniseringsarbete bör följande riktlinjer gälla.

– – – Man skall alltid arbeta om de delar av en äldre författning som berörs av de sakliga ändringarna. Den hittills gällande regeln ("Gröna boken" s. 35, "Språket i lagar och andra författningar" s. 40) att man vid ändringar eller tillägg i författningar skall använda ett språk som anknyter till författningen i övrigt skall således överges. Detta ställningstagande innebär först och främst att tillägg skall följa de språkregler som gäller för nya författningar. Den språkliga moderniseringen skall emellertid inte stanna vid detta.

Som huvudregel bör gälla att åtminstone den paragraf som berörs av en saklig ändring arbetas om språkligt. När en paragraf är indelad i moment kan i stället momentet vara en lämplig avgränsning. Om många ändringar görs i ett lätt urskiljbart avsnitt av en författning, t. ex. ett kapitel, bör man arbeta om hela avsnittet.

Uttalandena i anvisningarna ligger i linje med vad statsminister Ullsten anför beträffande lagstiftningen i propositionen 1978/79:111 om åtgärder mot krångel och byråkrati m. m.; mycket kan enligt statsministern göras för att upphäva föråldrade lagar och modernisera obegripliga förordningar.

Enligt utskottets mening bör mot bakgrund av dessa anvisningar och statsrådsuttalanden lagtexten i samband med den nu aktuella sakliga ändringen ses över och moderniseras, så att den får en språklig utformning som svarar mot dagens krav. Med tanke på att lagen omfattar endast tre paragrafer bör översynen omfatta hela lagen. Översynen bör ankomma på regeringens kansli och en ny proposition föreläggas riksdagen snarast möjligt.

Utskottet föreslår således att riksdagen med anledning av motionen avslår propositionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2441 *dels* avslår propositionen 1978/79:186, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om framläggandet av nytt lagförslag.

Stockholm den 3 maj 1979

På justitieutskottets vägnar
LISA MATTSON

Närvarande: Lisa Mattson (s), Bertil Johansson (c), Arne Nygren (s), Hans Petersson i Röstånga (fp), Lilly Bergander (s), Gunde Ranéskog (c), Håkan Winberg (m), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Svea Wiklund (c), Gunilla André (c)*, Ella Johnsson (c), Helge Klöver (s) och Joakim Ollén (m).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Gotab 62124 Stockholm 1979